

Jaarverslag 2017

jan.	feb.	mrt.	apr.	mei	jun.	jul.	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
------	------	------	------	-----	------	------	------	------	------	------	------

Algemeen

Heemkundekring "De Vierschaer", opgericht op 10 september 1982, opereert als een zelfstandige vereniging, is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Breda, en is aangesloten bij de Stichting Brabants Heem, waarbij 123 Brabantse heemkundekringen met meer dan 33.000 heemkundigen zijn aangesloten.

Statutaire doelstelling:

De vereniging heeft ten doel:

- De voormalige gemeente Wouw op elk gebied, dat onder het begrip heemkunde valt, te bestuderen en te onderzoeken;
- in brede kring belangstelling te wekken voor de eigen streek en bevolking;
- te ijveren voor het behoud van het eigen karakter en de schoonheid van dorp en omgeving en van cultuurhistorische en heemkundig waardevolle zaken.

Bestuur

Op 31 december 2017 had het bestuur de volgende samenstelling: voorzitter: André Dingemans, Herelsestraat 68, 4726 AG Heerle, secretaris: Toon Schijven, Van Goghlaan 7, 4703 JA Roosendaal, penningmeester: vacature en overige bestuursleden: Frans Schuurbijs, Roosendaalsestraat12, 4724 AC Wouw en Jules Hoendervangers, Herelsestraat 109, 4726 AC Heerle. Het bestuur hield in 2017 negen vergaderingen.

Ledenvergadering

De algemene ledenvergadering werd gehouden op vrijdag 24 maart 2017.

Leden en begunstigers

Op 1 januari 2017 was het aantal leden en begunstigers 416; op 1 januari 2018 telden we 403 leden en begunstigers. Een kleine teruggang dus.

Vrijwilligers

Voor de vrijwilligers van de heemkundekring werd dit jaar niets georganiseerd.

Werkgroepen

De werkgroep Bidprentjes

Annelies Cuperus heeft zich weer gebogen over de collectie, die weer gegroeid is met 232 bidprentjes. Van Wouw hebben we nu totaal 9.420 stuks en 31.177 van buiten Wouw, tot in totaal 40.597.

De werkgroep BIR (Beheren, Inventariseren en Registeren)

De werkgroep bestaande uit Frans Schuurbijs en Jules Hoendervangers gebruiken nog steeds de kelder van de Lambertuskerk voor de opslag van heemkundige materialen. De werkgroep is niet meer zo actief, omdat er een ruimtegebrek is en er niet veel spullen meer worden aangeboden. Er wordt zelden iets uitgeleend en de werkgroep is zeer selectief met de aanname van spullen.

De werkgroep Brandweermuseum

De werkgroep is verder gegaan met het opknappen van "De Stoffel", de Dodge van het Landgoed Wouwse Plantage. Er werden kleine reparaties verricht, zoals het verven van spiegels, het vervaardigen van nieuw binnenwerk voor het dashboardkastje, het herstellen van de sloten en scharnieren van de materiaalkasten, het schoonmaken van de slangenkasten en van een nieuwe verflaag voorzien. Ook aan de carrosserie werden nog reparaties verricht en vele stukken werden van een mooie rode verflaag voorzien.

De Chevrolet van Roosendaal werd uit de schuur naast de boerderij getrokken en buiten voor het museum geparkeerd. Met een hogedrukspuit werd de binnen- en de buitenkant grondig schoon gespoten. Om verder roesten te voorkomen werd de hele buitenkant ingesmeerd met oude frituurolie en de binnenzijde aan alle kanten ingespoten met afgewerkte olie. Na enkele provisorische reparaties gestart en aan het lopen gekregen. Aansluitend werd olie en koelwater afgetapt en opnieuw gevuld, maar helaas kwam de olie in het koelsysteem en het koelwater in de motorolie, wat waarschijnlijk een kapotte koppakking betekent.

Op 4 november was de werkgroep met de stoomspuit aanwezig op het feest van de Brandweer van Sprundel. Een hele dag waren er demonstraties en deze trokken veel bekijks van de bezoekers en de aanwezige brandweerlieden.

In de grote loods werd een kachel geïnstalleerd en een schoorsteen aangelegd. Met genoeg hout om te stoken, kan de werkgroep in de wintermaanden blijven sleutelen.

De werkgroep distributie

De werkgroep distributie bestond uit Annelies Cuperus-Vissenberg, Adriëne Hermans-Dekkers, Piet Hoendervangers, Evi Jaspers, Arno Melis, Rien Reijnders, Frans Schuurbiërs, Ellen Hermans en René Hermans. Zij zorgden weer voor de verpakking van de tijdschriften en de nieuwsbrieven, de verzending per post en de verspreiding in Wouw van de boekjes en de nieuwsbrieven. De nieuwsbrief werd ook per mail verspreid, waardoor er nog zo'n 190 per post verstuurd moesten worden.

De werkgroep fotoarchief

Deze werkgroep bestaat alleen nog in naam, omdat er geen vrijwilligers zijn om de klus aan te pakken. Er is een grote collectie foto's en gedeeltelijk is er een beschrijving, maar er valt nog heel wat werk te verrichten, met name om de foto's in een goed programma te digitaliseren en verder te beschrijven. Hier ligt een mooie uitdaging voor een groep vrijwilligers om deze klus aan te pakken.

De werkgroep genealogie

De werkgroep genealogie met Frank Schijven en René Hermans was weer wekelijks aan de slag om gegevens uit de burgerlijke stand van de vroegere gemeente Wouw en de doop-, trouw- en begraafboeken van de Lambertuskerk in de computer te zetten. Daarnaast worden gegevens gezocht en gekoppeld die op internet te vinden zijn. Hun gegevens zijn ook gekoppeld aan het bidprentjesbestand van de Vierschaer dat door Annelies Cuperus-Vissenberg actueel wordt gehouden. Het genealogisch bestand telt inmiddels meer dan 48.000 namen.

Iedereen die informatie uit dit bestand wil kan daarvoor terecht bij Frank of René. Dat kan ook tijdens de openingsuren van het Heemhuys in de Bergsestraat.

Vanuit dit bestand zette Frank Schijven het initiatief voort om de mensen die in 1900 geboren werden te beschrijven aan de hand van de geboorteaktes en de gezinnen waar ze uit voort kwamen en die ze later zelf stichtten. Deze artikelen worden steeds in het tijdschrift gepubliceerd en inmiddels is het karwei gevorderd tot en met juli 1900.

De werkgroep houtzagerij

De belangrijkste taak van deze werkgroep, bestaande uit Eduard Hof, Gerrit Hopmans, Cees Roelands en Wim Simons, blijft de instandhouding van de oude boomzaag uit 1895. Daar de werkgroep problemen had met de juiste tandvorm van de zaagbladen, werd een ponstoestel geleend van het Karrenmuseum in Essen, zodat na renovatie hier met mankracht nieuwe tanden in een zaagblad konden worden gestampt. Om kleine ronde stammen in de lengte door te zagen, werden via de brandweer een aantal speciale klemmen 'geregeld'.

Met de Douglasbomen, die verkregen werden van het landgoed, werd het brugdek over de Blikloop vernieuwd. Met veel sloop-, zaag- en timmerwerk werd dit brugdek van 10 meter lang en 2 meter breed weer voor jaren veilig gesteld.

Door de heer Speeckaert werd uitleg gegeven over de plannen met het landgoed. Het kwam er op neer, dat de restauratie van de panden veel geld en tijd zal kosten, want alles valt onder monumentenzorg. Het jachthuis, inmiddels opgeknapt, werd door de familie betrokken.

Ook voor de gemeente Roosendaal werden gekregen bomen verzaagd tot straatmeubilair, zoals robuuste zitbanken en bloembakken. Ook kregen ze regelmatig zaagopdrachten voor derden.

De werkgroep redactie

De werkgroep, nog steeds bestaande uit Piet Hoendervangers, Huub Jonckheere, Kees Bovée en Pieter van

Leijsen, ondersteund door René Hermans en Frank Schijven voor advisering, het schrijven van teksten en correctie ervan, maakte met vier gewone nummers de 35e jaargang compleet.

Het eerste nummer bestond uit 76 pagina's en was gevuld met vier artikelen en enkele liedjes en gedichten, verzameld door Piet Meul uit Heerle. Henk Hellegers dook in een verzameling brieven van pater Jacobus Aerden, die werkzaam was tussen 1851 en 1896 als missionaris in Californië in Noord-Amerika. René Hermans schreef twee artikelen. Hij ging op bezoek bij Janus Uytdewilligen in Bergen op Zoom, waar deze vertelde over zijn boerenbedrijf in de Westelaarsestraat. Het tweede artikel gaat over de Onderlinge Veeverzekering Zuideinde in Heerle, waar voornoemde Uytdewilligen ook een rol in heeft gespeeld. Huub Jonckheere tenslotte vervolgde zijn serie "Met de Bloische Roei gemeten" met de 13e Hoeck, deel 1, synde de Oostzijde van den Haselaar naar de Suuremaade.

Het tweede nummer bestond uit 66 pagina's. Hierin vervolgde Frank Schijven zijn serie "Geboren in Wouw" met de maand juni 1900 en Henk Hellegers schreef weer een artikel over de gemeente Wouw en de gemeenteraad in 1917. Tenslotte het jaarverslag 2016 samengesteld door Huub Jonckheere.

Het derde nummer was een nummer met 102 pagina's. Het was het eerste nummer, dat gedrukt was bij de heer René Pijnen in Essen. Henk Hellegers schreef in de rubriek "Wouw in het nieuws" zijn bijdrage over 1917 en Kees Bovée vervolgde de serie met 'Nieuws uit het jaar 1967'. René Hermans schreef twee artikelen. Het eerste ging over de Duitse soldaat Karl Hafen, die in oktober 1944 tussen Wouwse Plantage en de Wouwse Hil sneuvelde. Cees Cuperus had enkele maanden voor zijn dood het resultaat van het vooronderzoek aan René overhandigd. Het tweede artikel bevat een overzicht van de gebeurtenissen in 2016 aan de hand van het overzicht voor de (Wouwse) Krant. Huub Jonckheere schreef ook deze keer twee artikelen. In het eerste artikel vervolgde hij de serie "Bijnamen" met zijn zesde bijdrage en in het tweede artikel beschreef hij deel 2 van de 13e Hoeck van de Bloische Roei, namelijk de Zure Made tussen Heerle en de grens met Steenbergen. Als laatste verschenen er weer enige oude versjes en liedjes, die Piet Meul opdiepte uit oude boekjes.

Het vierde nummer telde 85 pagina's. Karel Schrooyen schreef een artikel over Soos "Le Milan", aangevuld met gegevens uit het knipselarchief van René Hermans en de nodige foto's. Een tweede artikel ging over een familiedrama in Moerstraten aan de hand van Emile Rijpert. Hij kwam bij familieonderzoek naar zijn stamboom uit op dit drama, wat het leven kostte aan twee ouders en twee kinderen. René Hermans breidde de informatie flink uit en dit resulteerde in dit artikel. Frank Schijven vervolgde zijn serie van mensen, die geboren waren in de maand juli 1900. Als laatste nog een viertal oude versjes en liedjes, die Piet Meul aanleverde.

De redactie is nog steeds op zoek naar een hoofdredacteur, omdat Piet Hoendervangers met ingang van het volgende jaar met deze taak stopt en we zoeken nog steeds versterking van het team schrijvers.

Overige activiteiten

Ansichtkaarten

De vereniging heeft nog steeds een grote collectie ansichtkaarten en foto's. Deze collectie wordt regelmatig geraadpleegd en afbeeldingen worden gebruikt in het tijdschrift of scans worden beschikbaar gesteld aan bezoekers.

Boekenmarkt

Dit jaar hadden we één boekenmarkt. Die was in Wouw op zondag 11 juni tijdens de braderie. De boeken waren tevoren uitgezocht en in ongeveer 90 bananendozen opgeslagen. Op de ochtend zelf was een ploeg vrijwilligers aanwezig om de boeken van de kapel naar het Heemhuys te vervoeren. Er werd aardig verkocht, maar minder dan in voorgaande jaren. De belangstelling voor boeken en cd's blijkt terug te lopen. Toch was er aan het eind van de dag, na aftrek van wat kosten, een bedrag van € 330,55 over. Dankzij weer een ploeg vrijwilligers werden tafels en boeken terug naar de kapel getransporteerd.

De boekenmarkt in Wouwse Plantage vond geen doorgang, want op het moment dat we de boeken uit de kapel zouden halen, mochten we die niet meer terugbrengen. Daarom werd besloten om af te zien van deze braderie. Enige tijd later werd de volledige collectie overgebracht naar De Geerhoek, waar op dit moment alles opgeslagen ligt in het vooruitzicht dat alles nog een keer verplaatst moet worden.

De dorpswandelingen

In het afgelopen jaar werden er geen reguliere dorpswandelingen gehouden onder leiding van René Hermans.

Excursie

Op 16 september waren 47 goedgemutste personen 's morgens naar De Kapel gekomen voor de excursie naar Volkel en Uden. Met de bus kwamen we om 10 uur aan bij het bewaakte complex Volkel. De papieren waren in orde en er bleken ook geen verdachte figuren in de bus te zitten, zodat we onder begeleiding van Wout Aarts naar het museum 'Typhoon' werden gebracht. Na koffie en cake gaven gidsen een overzicht van de geschiedenis van het vliegveld. In 1940 begonnen de Duitsers met de aanleg van het vliegveld, dat twee

jaar later ook betonnen banen kreeg. Nadat de Duitsers in 1944 verdreven waren, hield het vliegveld een militaire functie en nu is het dus een van de weinige militaire vliegvelden. Er was veel te zien zoals complete cockpits, schietstoelen en boordwapens. Rond kwart over twaalf werd koers gezet naar het lunchadres 'Het Klooster': een mooi oud katholiek complex. Duidelijk was dat het restaurant een buffet nog weinig had verzorgd, want steeds moest er aan de werkende meisjes gevraagd worden om aanvulling van brood, snijwaren en zoetigheden. Maar de bediening was heel vriendelijk. Daarna gingen we op wandel naar het Heemhuis van Uden, 300 meter verderop. Daar werden we allerhartelijkst ontvangen door het bestuur, waarna er enkele lezingen werden gegeven over de opvang van Belgische vluchtelingen in Uden. Het waren er 10.000 en Henk Hellegers vertelde als eerste welke problemen dit gaf voor de plaatselijke bevolking. Hij heeft zich in die problematiek verdiept en er ook een boek over geschreven. Duidelijk werd wel dat de problemen van toen veel gelijkenis vertonen met de huidige moeilijkheden rondom de vluchtelingen. Vervolgens vertelde Adriaan Sanders over het Vluchtoord Uden zelf en hetgeen er nog van over is. Rond 15.00 uur gingen we de bus weer in om naar het gedenkmonument Vluchtoord te gaan. Marius Wijdeveen vertelde dat de gevel hetzelfde voorkomen heeft als het kapelletje in die tijd. We reden verder naar de door de Belgische vluchtelingen aangelegde wielersbaan. Daar werden tijdens de Eerste Wereldoorlog echte wedstrijden op gereden, hoewel het geen betonnen baan was. Het weer werkte nu mee en met zijn allen maakten we een rondje van 300 meter bij de contouren van wat vroeger de wielersbaan was. Rond kwart over 4 waren we weer terug in het centrum van Uden, waarna iedereen de vrijheid kreeg om wat rond te kijken of wat te drinken. Drie kwartier later was iedereen keurig op tijd bij de bus voor de terugrit naar Wouw. Daar arriveerden we rond kwart over 6, moe maar voldaan uit de reacties te horen.

Externe activiteiten

Op donderdag 9 februari woonde André Dingemans de opening bij van het West-Brabants Archief te Bergen op Zoom.

De voorzitter heeft diverse ruimten bezocht in verband met nieuwe opslagruimte voor alle spullen. Hij heeft overlegd met de eigenaresse van het Heemhuys, de gemeente, de SDW, makelaars en De Geerhoek.

Het Heemhuys in de Bergsestraat

Adriënne en René Hermans waren het hele jaar actief in het nieuwe onderkomen aan de Bergsestraat. Daar werden in de loop van het jaar 94 bezoekers ontvangen. Die kwamen met zeer gevarieerde vragen. Zo waren er mensen die met genealogie bezig waren, werd er gevraagd naar foto's en boeken en werd hulp gevraagd in verband met archiefonderzoek.

In de loop van het jaar vond de verhuizing plaats van de bibliotheek en de voorraad tijdschriften, de ladekasten en bijzonder voorwerpen naar een tijdelijke opslag in De Geerhoek. Alleen de fotocollectie en spullen die nodig zijn om gasten te ontvangen bleven in het pand Bergsestraat 1. Daar hebben we nog één kast in gebruik. Als tegenprestatie voor het feit dat we gebruik mogen maken van het Heemhuys, heeft de VVV twee van onze rolkasten in gebruik.

Iedere maand lag er een ander voorwerp op de kubus in de etalage. Uit de goede inzenders werd een naam getrokken en die kreeg een prijsje in de vorm van een boek en kwartet. Er werd veel gebruik van gemaakt, al liep de belangstelling in de laatste maanden van het jaar wat terug.

In 2017 was het Heemhuys twee keer per maand open op dinsdagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur en op dinsdagavond van 18.30 tot 20.30 uur. In 2018 zullen er alleen middagopeningen zijn, omdat in de avonduren praktisch geen bezoekers werden geregistreerd.

Het landgoed Wouwse Plantage

De voorzitter heeft diverse malen het landgoed Wouwse Plantage bezocht in verband met de restauratiewerkzaamheden en de verdere plannen met dit landgoed. Ook is er een verkoop van de inboedel van het kasteeltje gepland in 2018, waarbij de vereniging een rol gaat spelen.

De rondleidingen op het landgoed Wouwse Plantage werden ook dit jaar weer door de heer Piet Meul verzorgd. De rondleidingen gingen onder andere langs het witte kasteeltje, het jachthuis, de houtzagerij (met demonstratie) en het brandweermuseum. In totaal werden er voor de V.V.V. 87 belangstellenden rondgeleid. Voor de "vrije" rondleidingen op de twee laatste woensdagen van juli en de twee eerste woensdagen in augustus kwamen in totaal 139 belangstellenden opdagen.

Lezingen

Op zondag 26 maart werd door Rien Vermeire uit Oisterwijk een lezing gehouden over het slachten van varkens in vroegere tijd met als titel: Ouwe Vèrrekes. De zaal van café "In den Veehandel" was gevuld met een aantal toehoorders.

Op woensdag 22 november hield René Hermans op verzoek van de KBO-afdeling Wouw een lezing over de Wouwse café's en bierbrouwerijen. Een negentigtal aanwezigen luisterde in De Geerhoek geboeid naar de historie van de (verdwenen) horecagelegenheden en brouwerijen in Wouw.

Nieuwsbrief

René Hermans slaagde er weer in om dit jaar de nieuwsbrief vijf maal te laten verschijnen. Vier keer een nummer tegelijk met het tijdschrift en één maal een digitale versie in verband met de excursie naar Uden. De nieuwsbrieven voorzien wel in een behoefte om op deze manier onze leden op de hoogte te houden. Het voorwerp in het Heemhuys wordt ook opgenomen in De Krant en mensen mogen ook digitaal reageren. Van die mogelijkheid werd in 2017 regelmatig gebruik gemaakt.

De regionale heemquiz

Het team van onze vereniging was op de 29ste editie van de regionale heemquiz in West-Brabant in Etten-Leur er op gebrand om revanche te nemen op de affaire van vorig jaar in Hoeven. Toen mochten de teams een Zwarte Piet uitdelen en dat betekende dan dat er een punt van de eindscore af zou gaan. Met twaalf Zwarte Pieten werden ze uiteindelijk als tiende geklasseerd. Maar dit jaar liep het anders. Met een voorsprong van acht punten kwam het team van onze vereniging als winnaar uit de bus.

Voor de ploeg met Frank Schijven, Ton de Bruijn, Dianne Melis, Adriënne Hermans, Camiel Bastiaanse, Karel Schrooyen, Willem-Jan Joachems, André Dingemans, Jules Hoendervangers en René Hermans was deze overwinning weer een mooie opsteker.

Sponsoring

De sponsor van het verslagjaar was voor alle vier nummers wederom Coppens Uitvaartzorg.

Ook werden de leden opgeroepen om hun stem in de Raboclubkascampagne uit te brengen op onze vereniging. Dit heeft een bedrag van € 339,04 opgebracht.

De Vierschaertrofee

De strijd om de "Vierschaertrofee", gehouden tijdens de algemene ledenvergadering van 24 maart 2017 werd dit jaar gewonnen door René Hermans en werd samengesteld door Camiel Bastiaanse.